

megüti a szemem egy kívánság, melyet az egyik halálraítéltek megtagadtak. Ez a szerencsétlen ember nem félt a tüdőrák rémével szembenézni, és cigarettát kért! Ilyen méretű elvetemültséget azonban nem tűrt el a texasi igazságszolgáltatás. Arról most ne is essék szó, hogy börtönben szigorúan tilos a dohányzás! Ami még ráadásul antiszociális viselkedés is, hiszen nemcsak a saját egészségüket károsítják a szenvedély rabjai, mint ez ma már minden felvilágosult egészségüggyel rendelkező országban (tehát nálunk is) köztudomású. Ráadásul a kötelességét teljesítő környezetük egészségét is veszélynek teszik ki, mivelhogy azok (akik közvetlen környezetükben tartózkodnak), beleélezni kényszerülnek a cigarettá beszívott füstjének kilehelése által a zárt légterbe juttatott kártékony, rákkeltő (*carcinogén*) anyagokat.

Tudom, tudom, a szabál az szabál. Börtönökben tilos a dohányzás az USA-ban. Az amerikai Állam Bácsai az ő felvilágosult bölcsességében a bebörtönözött állampolgárok egészségi állapotát is a szíven viseli, ezért tiltotta meg az ő végtelen gondoskodásával a cigarettázást. S ha a szabály alól kivételezett helyzeteket teremtünk, mondjuk az utolsó kívánság esetében (vagy miatt), hová jutunk? Valamilyik istentől elrugaskodott, akasztófára való rablógylkos olyan elvetemültségre vetemülhet (el), hogy esetleg üzletszerűen kéjgelő hölgy szolgálatait igyekezne igénybe venni, netán kedvenc börtönőrét szeretné (először és) utoljára jól fenéken billenteni.

De ne többet. Maradjunk a tényeknél. Larry Wayne White (életkorát és bőre színét nem ismerjük) halálát megelőző étkezésére reszelt máját kívánt fogyasztani, majd tehéntúrót, nyers paradicsommal. Szomjának oltására megelégedett egy pohár csapvízzel, ám a szerénynek mondható estebéd után szeretett volna egy szál cigarettát is elszívni. Mivel nem kötötte ki, hogy milyen cigarettát kíván, mentolosat-e avagy niktinszegényt, hihetőleg mindegy lett volna neki, mit kap. Am ezen utolsó kívánsága nem teljesült.

Larry Wayne White-ot 1997. május 22-én kivégezték. Koporsójából örökre hiányzik az utolsó, jelképes *koporsóság*.

GINSBERG DEBRECENBEN

A tavaly elhunyt amerikai költő és beatnik botrányhős, Allen Ginsberg 1980-ban nálunk járt, és Debrecenben vendégszerepelt ötszáz főnyi, főként fiatalokból álló közönség előtt, ahogy erről annak idején (legalábbis mi, Nyugaton) Eörsi István lenyűgöző

beszámolójából értesültünk az (akkor hazánkban még nem terjesztett) Arkánumból (1981/1). Eörsi vitte Zsiguliján a költőt és barátait Debrecenbe. Az est várakozáson felül jól sikerült, a debreceniek ünnepezték a beatnemzedék ügyeletes guruját, aki azon méltatlankodott szolgálatkész *ciceronéjának*, hogy miért hiányzik a „fuck” és a „cock” szó megfelelője verseinek magyar fordításából. Eörsi „az ország feudalizmusban gyökerező katolikus hagyományaira” hivatkozott, melyeken „még a polgári radikalizmus sem tudott rést ütni”. Így összegezte Eörsi a polgári radikalizmus sikertelenségét a feudalizmusban gyökerező katolikus hagyományokkal vívott csatájában, melynek következtében elestünk a dolgok néven nevezésétől.

A „frenetikus sikerű” irodalmi est második részében – a szünetet Ginsberg „autogram-ostromgyűűben” szenvedte végig – „a költők a közönség kérdéseire válaszoltak”. De átadom a szót Eörsinek: „Ginsberg villámgyorsan kapcsol, pontosan megérti a kérdés hátterét, olykor ironikusan, olykor némi párosszal, de mindig nagy szónoki elánal válaszol. Amikor például egy fiatalember, némelyest bántó éllel, megkérdezi tőle, hogy csak rűt és visszataszító dolgokat tapasztalt-e Amerikában – nincs-e ott olyasmi is, amit szeretni lehet; Ginsberg kapásból így válaszolt: »Dehogy nincs – én szeretem a nagy amerikai néger kultúrát, az amerikai néger zenét és költészetet. (...)»

Ginsberg másnap visszafelé, az autóban megkérdezte, hogy miféle fickó tette fel neki ezt a kérdést. „Egy nacionalista – válaszolta Eörsi szolgálatkészen –, aki téged hazátlan bitagnak tart.” „Aha – tűnődött Ginsberg rövidke ideig –, akkor ugye, jól feleltem, amikor a néger kultúrát dicsértem neki, ez olyan, mintha itt (ti. Magyarországon) valaki egy ilyen kérdésre a zsidókat magasztalná, mi?”

Az igralmas szívű Eörsi István az ő kivételes tapintatosságában nem igazította ki a „villámgyorsan kapcsoló” amerikai költő téves következtetését, ott, a Nagy Magyar Alföld szívében; nyilván nem akarta, hogy a költő önérzete behorpadjon. Mert azt Eörsi is bizonyosan tudja, hogy ebben az előítéletekről szóló aránypárban a kultagok szorzata csak akkor egyenlő a beltagokéval, ha „zsidó” helyére „cigányt” illesztünk.

Mindezekről függetlenül, Allen Ginsbergnek is legyen könnyű a föld.

Czigány Lóránt